

Mezináboženský dialog po Elijášovsku?

1. čtení: 1 Kr 18,17-40

Text kázání: 1 Kr 18,21 Tu přistoupil Elijáš ke všemu lidu a řekl: "Jak dlouho budete poskakovat na obě strany? Je-li Hospodin Bohem, následujte ho; jestliže Baal, jděte za ním!" Lid mu neodpověděl ani slovo.

Tak se v tom našem putování s prorokem Elijášem konečně dostáváme k tomu příběhu, který je asi nejznámější. Říká se mu Elijášův zápas na hoře Karmel. Pamatuju si ten příběh z dětství. A vidím to dnes podobně jako tehdy. Elijáš, muž s dlouhými rozevlátými bílými vlasy a dlouhým vousem na hoře Karmel. Sám proti 850-ti prorokům Baala a Ašery. Jediný, který zůstal Bohu věrný si to jde s nasazením vlastního života rozdat se všemi těmi zlými. A uprostřed toho všeho, kdy mu jde o život a nic není ještě jasné, si z těch cizáckých proroků ještě dělá srandu. Hrdina podle mého dětského gusta. Taky jsem chtěl být takový hrdina. Doufám, že nejsu sám, v kom ten příběh vyvolává touhu po hrdinství.

Ale dost mých dětských představ. I já jsem musel dospět a poznat, že věci jsou o něco složitější. Že život nejde vměstnat do jednoho, byť sebelepšího a sebeakčnějšího příběhu. A že je tenhle příběh hodně dobrý a hodně akční. Dovolím si k němu alespoň jednu vykladačskou poznámku. Jde právě o to místo, kde se Elijáš těm baalovským a ašerským prorokům posmívá. Možná nám to totiž nepřijde tak vtipné, vždyť je to přece napsáno v Bibli, v té vážené svaté knize. V Bibli je ale hodně vtipných míst. Elijáš si z těch tancujících a poskakujících panáků začne dělat srandu po té, co všelijak skotačí celé dopoledne a ono se nic neděje. Vypravěč nám to popisuje slovy: Neozval se nikdo, nikdo neodpověděl, nikdo tomu nevěnoval pozornost. A tak jim Elijáš dobrušně radí, aby zkusili volat hlasitěji. Možná že se ten jejich Baal příliš zamyslel a neposlouchá je. Baal byl na některých místech popisován právě jako filosofující bůh, který pak z toho svého hloubání vymyslel spoustu důležitých věcí jako třeba loď nebo purpurové barvivo. A nebo se mu možná zrovna hrozně moc chce na záchod a nemá čas na své ctitele. To asi Elijáš naráží na to, že bohové se dřív také krmili. Prostě se k nějaké jejich soše ráno přineslo jídlo a odpoledne už tam nebylo. To ten bůh to určitě snědl. Přece by si to nenechal sežrat od ptáků nebo koček. Tak tomu svému Baalovi možná dali ráno něco, co mu úplně nesesadlo. A Elijáš pokračuje: možná, že odcestoval. O Baalovi se věřilo, že hodně cestoval, hlavně do zámoří. A nebo prostě jen zaspal. Tak volejte hlasitěji. A ti troubové ani nepochopili, že si z nich Elijáš dělá srandu a opravdu začali ještě hlasitěji křičet a různě do sebe píchat nože.

No, příběh je to krásný. Otázkou ale je, k čemu je, nebo má být, nám. jistě, může to být jen kousek biblické historie. Myslím ale, že může být víc než to. Pro některé křesťany je to vzor pro mezináboženský dialog. Že jako Elijáš se máme i my křesťané dívat na ty, kdo věří jinému bohu než my. Že se máme všem muslimům, budhistům a hinduistům buď vysmát a nebo je rovnou jako Elijáš pobýt. Takhle jsme se také my křesťané v minulosti chovali. Je dobré na tuhle svou minulost nezapomenout a litovat jí. Tento příběh totiž, stejně jako další místa v Bibli, která hovoří o národech okolo Izraele a jejich bozích nejde jen tak převést do naší situace. Není to žádný návod. Pán Bůh totiž ani v Bibli nemá problémy s těmi, kteří věří jinak a někomu jinému. Má problém s tím, když se ten někdo jiný snaží narušit důvěru v Hospodina a uvést Boží lid do otroctví všelijak ničivých ideologií. Pán Bůh nesnese, když se někdo snaží vnést do vztahu s ním kalkul, vypočítavost a strach. Když místo lásky a důvěry hlásá nenávisť, strach a pohrdání člověkem. Jistě, můžeme říci, že i dnes jsou muslimové a hinduisté, kteří páchají atentáty a ve jménu svých bohů nemají problém vraždit. Ale stejně tak jsou i dnes křesťané, kteří dělají ta samá svinstva. Elijáš tady nebojuje proti jiné víře. Bojuje proti náboženskému systému, který se stal ideologií. Baalismus v jeho době, to nebylo nic ušlechtilého.

Víte, ono v tom dnešním příběhu vlastně vůbec nejde hlavně o Elijáše a o to, co si myslí a jak věří on. Jde tam především o ty Izraelce, kteří stojí okolo a celé to pozorují. Jsou charakterizováni jako ti, kteří poskakují na obě strany. Ti, kteří si to nechcou úplně rozhádat s Pánem Bohem, ale taky nechcou upadnout v nemilost vládnoucí třídy, kde je zrovna v oblibě právě Baal. A jestli se můžeme někde v tom příběhu najít my, má to být právě zde. I my si máme dát pozor, abychom nepřeskakovali z jedné strany na druhou a pak zase rychle zpátky podle toho, jak se nám to zrovna hodí. „Je-li Hospodin Bohem, následujte ho; jestliže Baal, jděte za ním. To je to, co Bůh nemůže vystát a v tom je žárlivě milující. Když se někdo prohlašuje za křesťana, ale přitom nemá problém si podle potřeby a vkusu a nálady odskočit za někým jiným. Proč to Boha tak štve? Protože tehdy Izraelci, dnes my, jsme Božím obrazem tady na zemi. Lidé okolo nás poznávají Boha také, a možná hlavně, podle toho, jak jednáme my.

A tu se nabízí otázka: Když pro tehdejší Izraelce to byl Baal, co je to dneska pro nás? A taky se nabízí odpověď, kterou jste už slyšeli alespoň stokrát: no, dnes je to hlavně ten konzum, všudy přítomná zábava, pro někoho možná počítač, sport, pro jiného přehnaná péče o své tělo, zdraví atd... . Asi je to pravda. Vlastně to může být cokoli, co člověk staví do role boha. Čemu obětuje čas, peníze, svobodu ..., kvůli čemu nejde v neděli do kostela. Ano, může to tak být. A asi dost často je. Stejně tak to ale můžou být věci na první pohled velice ušlechtilé. Takovouhle alternativou k Bohu totiž může být klidně i církevní příslušnost, právě to pravidelné chození do kostela, které si člověk povýší na svou zásluhu, dokonce i vlastní zbožnost může člověka zotročovat a skutečného Boha nahrazovat. Myslím si, že tím dnešním největším Baalem je vlastně to samé, co to bylo u tehdejších Izraelců. Člověk sám sobě. To když si jdu za tím svým a přestanu při tom myslet na ty druhé. Nebo se mi ti druzí stanou jenom prostředkem pro dosažení toho mého. Tím největším konkurentem Boha není Baal ani Budha ani Aláh, ale člověk sám.

A podle toho dnešního příběhu: dobrá, ať si je člověk sám sobě bohem, ale ať se to nesnaží vydávat za víru v Hospodina. „Jak dlouho budete poskakovat na obě strany? Je-li Hospodin Bohem, následujte ho; jestliže to jste vy sami, následujte sami sebe. Uvidíte, co z toho vyleze. Ale nemíchejte to dohromady.“

Amen